

обнаруживали у своих детей некоторые признаки злоупотребления сетью, таким родителям необходимо учитывать серьезное влияние Интернета на жизнь их детей и всей семьи в целом. Необходимо уже сейчас обратить внимание на количество времяпровождения своего ребенка в сети Интернет, эти дети прямо сейчас нуждаются в помощи так, как в дальнейшем они могут перейти в категорию людей с ярко выраженной киберзависимостью. 74 % родителей (106 человек) уверены в том, что их дети болеют Интернет-зависимостью, они осознают то, что детям нужна помощь, но они не знают, как ее эффективно предоставить, не испортив отношения с ребенком.

Основные проблемы «жителя Интернета» концентрируются в области самопринятия, подростки испытывают сложности в близком общении и самораскрытии, а также в принятии своего физического «Я» и своих телесных потребностей. Можем выделить дальнейших направлений в исследовании феномена киберзависимости: анализ проявлений феноменов зависимости в конкретных видах Интернет деятельности, стадии развития и модели Интернет-аддикции; выявление возможных корреляций и/или каузальных связей данного феномена с другими психологическими параметрами или симптомами заболеваний, а так же изучение и разработка профилактических программ борьбы с Интернет-зависимостью.

Список библиографических ссылок

1. Короленко Ц. П., Дмитриева Н. В. Социодинамическая психиатрия. М.: Академ. проект, 2000. 382 с.
2. Хомерики Н. С., Малыгин В. Л., Антоненко А. А., Смирнова Е. А. Особенности личности подростков, склонных к интернет-зависимому поведению. *Журнал неврологии и психиатрии им. С. С. Корсакова*. 2011. № 4. С. 40–47.
3. Хухлаева О. В. Психология развития: молодость, зрелость, старость: учеб. пособие. М.: Академия, 2002. 380 с.
4. Чудова И. В. Особенности образа «Я» жителя интернета. *Психологический журнал*. 2002. Т. 22, № 1. С. 47–56.
5. Янг К. Диагноз – Интернет-зависимость. *МирИнтернет*. 2000. № 2. С. 55–62.
6. Griffiths M. Internetaddiction: Factorfiction? *Psychologist*. 1999. V. 12. N. 5.

Одержано 25.02.2017

Розглянуто результати дослідження комп'ютерної залежності підлітків, схильних до кіберманії, а також обізнаності про цю проблему їх батьків. Виявлено, що залежні підлітки зазнають труднощів в близькому спілкуванні і саморозкритті, а також в прийнятті свого фізичного «Я».

Ключові слова: кіберманія, комп'ютерна залежність, спілкування.

УДК 378.147.1:159.9

Оксана Петрівна НІКІТІНА,

кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології
Української інженерно-педагогічної академії (м. Харків)

ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ

Визначено психолого-педагогічні засади підвищення рівня професійної підготовки студентів-практичних психологів, що передбачають оптимізацію їх копінг-поведінки у ситуаціях навчального оцінювання.

Ключові слова: адаптація, копінг поведінка, копінг-стратегії, майбутні практичні психологи.

В умовах подій останніх трьох років у нашій державі практична психологія постає як ніколи актуальною галуззю. Затребуваність її знань відзначається в різних сферах (військовій, медичній, освітній, особистій тощо) [7]. Це, в свою чергу, актуалізує потребу у висококваліфікованих фахівцях. Означене результує у необхідності перегляду шляхів і

методів психологічної освіти для визначення засад підвищення рівня підготовки майбутніх практичних психологів, що надає актуальності нашій роботі.

Серед багатьох чинників успішного оволодіння професією психолога значне місце посідає адаптивна копінг-поведінка. Вона передбачає вибір ефективних копінг-стратегій, і позитивно впливає на процесі адаптації до професійного навчання у контексті професійного становлення майбутнього фахівця [1– 4; 6].

Згідно розробок R. Lazarus и S. Folkman процес психологічної адаптації забезпечується за допомогою взаємодії «особистість-середовище», під час якого виявляються індивідуальні тенденції, що актуалізуються в стресових ситуаціях на когнітивному, емоційному та поведінковому рівнях організації особистості (копінг-поведінка) [9].

С. О. Лігер у межах свого дослідження визначає, що успішність адаптації студентів до навчання у ВНЗ, а також до оволодіння майбутньою професією забезпечується високим рівнем розвитку копінг-стратегій та копінг-ресурсів [5].

Проте, О. М. Юрасова у своїй роботі наголошує на тому, що у студентів-психологів на початку навчання у всіх сферах копіngu менше конструктивних та більше неконструктивних форм [8]. Опираючись на дані проведеного нами раніш дослідження, 50 % опитаних майбутніх практичних психологів не готові нести відповідальність за власні життєві цілі, мають низький рівень саморегуляції, низький рівень домагань, недостатньо оформлену мотивацію, що перш за все стосується навчальної мотивації [10].

Згідно результатів нашого актуального емпіричного дослідження проведеного серед студентів молодших курсів факультету міжнародних освітніх програм Української інженерно-педагогічної академії (n=60), було визначено, що за умов навчального напруження у період оцінювання, майбутні практичні психологи, які мають вищі показники мотивації до успіху більше схильні до планування вирішення проблеми, що склалася, аніж ті, в яких діагностовано низькі показники мотивації до успіху. Водночас, майбутні практичні психологи, які мають вищі показники мотивації до успіху, проявляють тенденцію до докладання когнітивних зусиль для того, щоб відокремитися від ситуації і зменшити її значущість.

Майбутні практичні психологи з високим рівнем навчального стресу докладають значних зусиль в пошуку інформаційної, дієвої та емоційної підтримки та менш схильні до прийняття відповідальності.

Майбутні практичні психологи з низьким рівнем навчального стресу намагаються спланувати вирішення складної ситуації та прагнуть до її позитивної переоцінки.

Під час стресовості модульного навчального контролю майбутні практичні психологи, які визначають успіх як результат власної діяльності, більш схильні до використання конструктивних копінг-стратегій.

Вищезазначені емпіричні дані можуть стати засадничими у пошуку шляхів до підвищення рівня підготовки майбутніх практичних психологів. Тож, по-перше, у межах навчально-виховного процесу у ВНЗ мають бути створені відповідні психолого-педагогічні умови. Серед них важливе місце посідає сприятливий психологічний клімат для розвитку особистості в цілому шляхом реалізації особистісно-центрованого та комунікативно-діяльнісного підходів. Не менш важливим є і застосування інноваційних технологій у навчанні з активним розвитком мотивації досягнення мети.

По-друге, у межах діяльності психологічної служби ВНЗ мають бути посилені такі напрямки роботи, як: оптимізація самоставлення, ставлення до навчальної діяльності з опорою на мотивацію досягнення успіху, рівня довірливої регуляції, емоційних компетенцій. Водночас, має бути проведено комплексне інформування щодо специфіки навчального стресу та розвитку вмінь його зниження, що обумовить підвищення продуктивності копінг-стратегій у майбутніх практичних психологів.

Перспективу дослідження складає апробація відповідного тренінгу з оптимізації копінг-поведінки майбутніх практичних психологів у ситуаціях навчального оцінювання.

Список бібліографічних посилань

1. Исаева Е. Р. Копинг-поведение и психологическая защита личности в условиях здоровья и болезни. СПб.: Издательство СПбГМУ, 2009. 136 с.

2. Камнева А. М. Технология повышения психологической устойчивости у студентов – будущих спортивных менеджеров на основе применения традиционных и нетрадиционных средств физической культуры: монография. Волгоград: ВГАФК, 2012. 152 с.
3. Колчигіна А. В. Копінг-поведінка студентів з різним ступенем мотивації досягнення в ситуаціях оцінювання (на прикладі іспиту): автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Харків, 2016. 22 с.
4. Корнієнко І. О. Дослідження копінг-стратегій студентів з різним рівнем тривожності в ситуації іспиту. *Проблеми сучасної психології*. 2012. Вип. 18. С. 395–407.
5. Лигер С. А. Формирование копинг-поведения студентов медицинского вуза и его влияние на личностно-профессиональное развитие врача: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.04. Бишкек, 1997. 191 с.
6. Пічурін В. В. Копінг-стратегії студентів і психологічна готовність до професійної праці. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2015. № 2. С. 53–59.
7. Стресові ситуації в житті українців, 2015 р. // Київський міжнародний інститут соціології: офіц. сайт. URL: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=news&id=578&page=9> (дата звернення: 28.02.2017)
8. Юрасова Е. Н. Исследование динамики уровня невротичности, конфликтности и копинг-поведения у студентов психологов и педагогов в процессе обучения (в связи с задачами психогигиены и психопрофилактики): дис. ... канд. психол. наук: 19.00.04. СПб., 1996. 230 с.
9. Lazarus R. S., Folkman S. Transactional theory and research on emotion and coping. *European Journal of Personality*. 1987. Vol. 1. Pp.141–169.
10. Nikitina O. P. The psychological features and content of fears among students-practical psychologists // ECNP neuroscience applied. Regional Seminar in Neuropsychopharmacology (9–11 October 2015, Odessa, Ukraine). Pp. 52–53.

Одержано 01.03.2017

Определены психолого-педагогические основы повышения уровня профессиональной подготовки студентов-практических психологов, предусматривающие оптимизацию их копинг-поведения в ситуациях учебного оценивания.

Ключевые слова: адаптация, копинг поведение, копинг-стратегии, будущие практические психологи.

УДК 159.9

Микола Миколайович САППА,

доктор соціологічних і кандидат фізико-математичних наук,
професор кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2242-1004>

ПЛАКАТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ДЛЯ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ

Розглянуті плакати, що використовувалися як інструмент інформаційно-психологічних операцій для забезпечення військових дій. Визначено напрями психологічного тиску, що здійснюється за допомогою плакатів. Наведено приклади таких плакатів різних часів і країн.

Ключові слова: плакати, інформаційно-психологічні операції, військові дії, маніпуляційні технології.

Здавна відомо, що за умови вдалого подання інформації та маніпулювання свідомістю мас, можна досягти практично будь-якої мети. Так, наприклад, поперед військ Чингісхана розповсюджувалися чутки про його незвичайну жорстокість до тих супротивників, хто брав участь в обороні фортець. Це підривало моральний дух захисників і сприяло перемогам завойовника. Давньокитайський військовий діяч Сунь-цзи першим в трактаті «Мистецтво війни» (IV ст. до н. е.) узагальнив досвід інформаційного впливу на супротивника. Він вважав, що війна – це шлях омани та хитрощів: «Сто разів поборотися і сто разів перемогти – це не краще з кращого, краще з кращого – підкорити супротивника без бою» [1, с. 14].